

**AZƏRBAYCANDA
KİTABXANAŞÜNASLIQ ELMİNİN FORMALAŞMASINDA
VƏ ALİ KİTABXANAÇILIQ TƏHSİLİNİN İNKİŞAFINDA
PROFESSOR ABUZƏR XƏLƏFOVUN TARİXİ MİSSİYASI**

Knyaz ASLAN

Bakı Dövlət Universiteti

Kitabşünaslıq və nəşriyyat işi kafedrasının müdiri,

pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

“Qızıl Qələm” mükafatı laureatı

knyazaslan@mail.ru

Məqalədə XX əsrin II yarısında Sovet hakimiyyəti dövründə və XX əsrin 90-cı illərindən sonra müstəqillik şəraitində Azərbaycanda ali kitabxanaçılıq təhsilinin təşkilində, milli kitabxanaşünaslıq elminin formalaşmasında professor A.A.Xələfovun fəaliyyəti işıqlandırılmışdır. Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq elminin formalaşmasında və ali kitabxanaçılıq təhsilinin inkişafında görkəmli alimin tarixi missiyası konkret faktlar əsasında göstərilmişdir.

Acar sözlər: ali kitabxanaçılıq təhsili, kitabxanaşünaslıq, kitabxanaçı-informasioloq, professor Abuzər Xələfov, Bakı Dövlət Universiteti, Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi.

Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq elminin banisi, ali kitabxanaçılıq təhsilinin təşkilatçılarından və müstəqil kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin yaradıcılarından biri, görkəmli elm, təhsil və mədəniyyət xadimi, Əməkdar elm xadimi, Əməkdar mədəniyyət işçisi, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı yanında Beynəlxalq İnformasiyalaşdırma Akademiyasının akademiki, Bakı Dövlət Universiteti Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Abuzər Xələfov səmərəli elmi-pedaqoji və ictimai-mədəni fəaliyyəti ilə həm Azərbaycanda, həm də xarici ölkələrdə geniş şöhrət qazanmış, milli kitabxana işi quruculuğunu beynəlxalq müstəviyə çıxarmağı bacarmışdır.

Ölkəmizdə mədəniyyət və kitabxana işi quruculuğunun tarixi inkişafı, kitabxanaşünaslığın nəzəriyyəsi və metodologiyası, ali kitabxanaçılıq-bibliografya təhsili məsələləri, kitabxana işinin bir sıra digər aktual elmi-nəzəri və təcrübi-metodik problemləri professor Abuzər Xələfovun elmi araşdırmalarının özəyini təşkil edir.

Yüksək səviyyəli alim, səriştəli pedaqoq-müəllim, təcrübəli rəhbər işçi, fəal ictimai xadim olan professor A.Xələfov 300-dən çox elmi-nəzəri və təcrübi-metodik əsərin, 30-dan artıq monoqrafiya, dərslik, dərs vəsaiti və tədris proqramının müəllifidir.

XX əsrin 60-cı illərindən A.Xələfov ən qədim dövrlərdən zəmanəmizə qədər Azərbaycanda kitabxana işinin tarixini və inkişaf istiqamətlərini hər-

tərəfli tədqiq etməyə, sanballı elmi əsərlər, o cümlədən monoqrafiyalar nəşr etdirməyə başlamışdır. Gənc tədqiqatçının 1961-ci ildə çapdan çıxardığı "Azərbaycanda kitabxana işinin tarixindən (1870-1920)" və "Sovet Azərbaycanında kitabxana işinin tarixindən (1920-1932)" monoqrafiyaları elmi ictimaiyyətin böyük rəğbətini qazanmışdır. Sonuncu monoqrafiya müəllifin namizədlik dissertasiyasının əsasını təşkil etmiş və o, 1961-ci ildə Bakıda "Sovet Azərbaycanında kitabxana işinin tarixindən (1920-1932)" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək bu sahədə ilk tarix elmləri namizədi olmuşdur.

1975-ci ildə isə A.Xələfov "Azərbaycanda kitabxana işinin tarixi (1935-1959)" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək təkcə Azərbaycan deyil, eləcə də Sovet İttifaqı məkanında kitabxana işi sahəsində ilk tarix elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almışdır. Bu dissertasiya ölkəmizdə kitabxana tarixinə dair ilk fundamental tədqiqat kimi alimə böyük beynəlxalq nüfuz qazandırmışdır.

Abuzər Xələfovun uğurla müdafiə etdiyi doktorluq dissertasiyası yalnız qiymətli tarixi faktların zənginliyi ilə deyil, eyni zamanda elmi nəticələrin yeniliyi, orijinallığı, özünün ümumiləşdirmə səviyyəsi ilə Sovetlər Birliyinin kitabxana ictimaiyyətinin, mədəniyyətsünaslıq sahəsi mütəxəssislərinin diqqətini cəlb etmişdir. Təsədüfi deyil ki, A.Xələfovun tədqiqatını Sovet İttifaqının görkəmli alimləri, tanınmış kitabxana işi tarixçiləri və nəzəriyyəçiləri yüksək qiymətləndirmişlər.

Xatırlatmağı lazım bilirlik ki, bu, məşhur tarixçi alim Lev Qumilyovun "Etnogenez" nəzəriyyəsinin qəbul edilməməsi, onun elmin həndəvərinə buraxılmaması dövrü idi. Məlum olduğu kimi, etnogenez sadəcə etnosun mənsəyi deyildir. Bu, etnosun yaranmasından başlamış onun yox olmasına və ya homeostaz (hərəkətsizlik) vəziyyətinə keçməsinə qədər təşəkkülü prosesidir. Elmdə müəyyən edilmişdir ki, müxtəlif əcdadlardan yaranmayan etnos yoxdur. Burada düzxətli inkişaf yoxdur. Lev Qumilyovun fikrincə, etnogenez biosferə xas təbii prosesdir. Hər dəyərdən bir yaranan bu proses daimi fəaliyyətdə olan üç amil: 1) sosial-siyasi; 2) texniki; 3) coğrafi amillə yanaşı, etnik tarixin komponentlərindən biridir. Lakin etnogenezin dinamikası dördüncü amil - passionar təkan hesabına baş verir. Növdaxili forma yaranmasının bu lokal variantı tarixi və landsaft amillərinin birləşməsi ilə müəyyən edilir. Bilmək vacibdir ki, etnogenez də statik təbii proses olduğuna baxmayaraq, ləng gedir: passionar təkan andan onun ətalətinin tam sükunət vəziyyətinə çatmasına qədər min ildən artıq vaxt keçir. Bizə belə gəlir ki, həyatımız dövründə etnik sistemlə əlaqədar heç bir mühüm hadisə baş verməmiş və biz etnosu sabit cəmiyyət kimi qəbul edirik. Lakin bu, ciddi yanlışdır.

Məhz belə bir tarixi dövrdə – Rusiya elmi fikrinin tanınmış nümayəndəsi sayılan görkəmli etnoloq, tarixçi, sosioloq Lev Qumilyovun dəyərlə "Etnogenez" əsərinin kəskin şəkildə tənqid olunduğu bir zamanda Moskva alim-

ləri iddia edirdilər ki, bu hər nədirsə, tarix deyil! Lakin Abuzər Xələfov elə o dövrdə sovet məkanında ilk dəfə sübuta yetirdi ki, kitab və kitabxana işinin tarixi bütövlükdə cəmiyyət tarixinin, o cümlədən mədəniyyət tarixinin ayrılmaz tərkib hissəsidir, sahəvi tarix araşdırmaları ümumi tarixi məzmunlu və etibarlı edən vacib ünsürlərdir.

Bu dövrdə A.Xələfovun elmi-tədqiqat üslubuna xas olan cəhətləri belə qruplaşdırmaq olar:

- Təkbölünməz arxiv sənədlərinə sistemli müraciət;
- Fasiləsiz axtarışlar nəticəsində tapılan yeni faktların və sənədlərin elmi dövriyyəyə cəsarətlə daxil edilməsi;

- Sovet rejimi dövründə mövcud olan ideoloji konsepsiyalara qeyri-standart yanaşması, yaradıcı münasibət bəsləməsi, tənqidi təhlil verməsi və s.

Birə fakt: A.Xələfov 60-cı illərdə kitabxana işinin inkişafında, xalqın maariflənməsində o zamanlar kommunist ehkamlarına uyğun olaraq cəhətlər və avamlıq ocağı adlandırılan məscidlərin rolu və əhəmiyyəti haqqında orijinal fikirlər söyləməyi bacarmışdır.

Abuzər Xələfovun Azərbaycan xalqı qarşısında ən dəyərlə xidmətlərindən biri akademiklər Abdulla Qarayev, Şafaət Mehdiyev və başqa görkəmli ziyalılarla birlikdə Bakı Dövlət Universitetində müstəqil Kitabxanaçılıq fakültəsinin yaradılması ilə bağlıdır. Belə ki, 1962-ci ildə BDU-nun kitabxanaçılıq şöbəsi müstəqil Kitabxanaçılıq fakültəsinə çevrilmiş, dosent Abuzər Xələfov fakültənin ilk dekanı vəzifəsinə seçilmişdir. Bütövlükdə 25 il Kitabxanaçılıq fakültəsinin dekanı vəzifəsində işləyən A.Xələfov təşəbbüskarlıq fəaliyyəti, təşkilatçılıq bacarığı, idarəçilik metodları ilə böyük nüfuz qazanır, yüksək ixtisaslı kitabxanaşünas-bibliograf kadrların hazırlanması istiqamətində səmərəli iş apır. Kitabxanaçılıq fakültəsinin yeni tədris planının yaradılmasında, kafedra və laboratoriyaların maddi-texniki bazalarının yaxşılaşdırılmasında, kadrların düzgün seçilib yerləşdirilməsində A.Xələfov xüsusi rol oynayır.

1963-cü ildə isə Kitabxanaçılıq fakültəsinin dekanı, tarix elmləri namizədi, baş müəllim A.Xələfov eyni zamanda Kitabxanaşünaslıq və bibliografika kafedrasının müdiri vəzifəsinə seçildi. Artıq bu dövrdən sonra o, paralel olaraq dekanlığın və kafedranın işinə nəzarət etməli, onların fəaliyyətini əlaqələndirməli və istiqamətləndirməli, başqa sözlə, idarəetmə funksiyası ilə elmi tədqiqatçılıq prosesini bir-biri ilə sıx şəkildə uzlaşdırmalı olur ki, bu da həm fakültənin, həm də kafedranın müasir elmi əsaslar üzərində düzgün istiqamətdə inkişafına ciddi kömək göstərir. Bu dövrdən başlayaraq Kitabxanaşünaslıq kafedrasının əməkdaşları əsasən kitabxana işinin tarixi, kitabxanaşünaslıq nəzəriyyəsi, təşkili və metodik məsələləri, oxuculara kitabxana-informasiya xidmətinin mühüm problemləri istiqamətində elmi tədqiqatlar apır, eyni zamanda kitabxana proseslərinin mexanikləşdirilməsi və avtomat-

laşdırılması sahəsində uğurlu nəticələr qazanmağa çalışırdılar.

Kitabxanaşünaslıq kafedrası respublikamızda cəmiyyətin informasiya təminatı sistemində mühüm yer tutan sosial institutlar içərisində kitabxanaların yerini müəyyən etmək, kitabxana işinin inkişaf meyl və qanunauyğunluqlarını tədqiq etmək və ümumiləşdirmək, informasiya-axtarış sistemlərinin vəziyyətini və onların optimallaşdırılması yollarını, ölkəmizdə kitabxana quruculuğunun aktual problemlərini öyrənmək baxımından bir çox nailiyyətlər qazanmışdır.

Kafedranın əməkdaşlarının apardıqları elmi tədqiqat işlərinin mühüm nəticələri Bakı Dövlət Universitetinin elmi əsərlərində, fakültədə nəşr olunan «Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya» elmi-nəzəri və təcrübi-metodik jurnalında, respublikamızda çıxan müxtəlif elmi-kütləvi nəşrlərdə və digər mətbuat orqanlarında dərc olunur. Bununla yanaşı, kitabxanaşünas mütəxəssislər öz elmi-tədqiqat işlərinin yekunları ilə bağlı elmi-nəzəri və təcrübi konfranslarda məruzələr oxuyur, çıxışlar edir və onları geniş kitabxana ictimaiyyətinin müzakirəsinə verirlər. Bu iş Azərbaycanın müstəqilliyi şəraitində gələcək müvəffəqiyyətlər üçün əsaslı zəmin yaradır.

Məhz istedadlı alim, qabiliyyətli təşkilatçı A.Xələfovun Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri vəzifəsini uğurla yerinə yetirməsi sayəsində bu elmi qurum kitabxana işi üzrə aparıcı müəssisəyə - ana kafedraya, respublikamızda kitabxana işinin əsas elmi tədqiqat mərkəzinə, bu sahədə çalışan və sayca ildən-ilə çoxalan bacarıqlı mütəxəssislərin əvəzsiz məsləhətxanasına, bir sözlə, hazırkı informasiyalaşmış cəmiyyətdə özünəməxsus yer tutan kitabxana ictimaiyyətinin doğma ocağına çevrilmişdir.

A.Xələfovun 60-70-ci illərdə gənc mütəxəssis, tədqiqatçı alim kimi yetişməsində, elm və tədris prosesinə rəhbərlik vərdişlərinə yiyələnməsində, bir sözlə, hərtərəfli kadr kimi təkmilləşməsində mühüm rolunu oynayan elmi mühiti mütləq qeyd etmək lazım gəlir. Bu dövrdə o, Yusif Məmmədəliyev, Əliheydər Qarayev, Şəfaət Mehdiyev, Məmməd Arif Dadaşzadə, Cəfər Xəndan, Feyzulla Qasımlı, Məmməd Cəfər Cəfərov, Həmid Araslı, Əli Sultanlı, Mir Cəlal Paşayev, Məmmədhusəyn Təhməsi, Əliheydər Qəhrəmanov, Mehdiqan Vəkilov, Abbas Zamanov, Pənah Xəlilov, Zülfəli İbrahimov kimi görkəmli alim-pedaqoqlarla əhatə olunmuşdu və onların təsiri ilə formalaşmış yetkinləşirdi.

70-ci illərdə A.Xələfov ilk dəfə olaraq respublikamızda kitabxana şöbələrinin formalaşması prosesinin geniş mənzərəsini yaratmış, kitabxana quruculuğunun inkişaf dinamikasını ümumiləşdirmiş, kitabxana işinin inkişafını Azərbaycan tarixi və mədəniyyəti ilə sıx əlaqədə, cəmiyyətin siyasi, iqtisadi və mədəni həyatının ayrı-ayrı sahələrində baş verən proseslər fonunda əks etdirmişdir.

Bu dövrdə professor Abuzər Xələfovun Azərbaycanda kitabxana işinin tarixinə dair tədqiqatlarının xarakterik cəhətlərindən irəli gələn elmi nəticələri

belə ümumiləşdirmək olar:

- Kitabxanaların sosial təbiətinin aşkara çıxarılması;
- Cəmiyyətin sosial institutları kimi kitabxanaların ictimai rol və funksiyalarının açılması;
- Müxtəlif tarixi mərhələlərdə kitabxana prosesləri qanunauyğunluqlarının cəmiyyətin mənəvi, iqtisadi və siyasi şəraiti ilə, mədəniyyət və maarifçilik səviyyəsi ilə sıx əlaqədə aydınlaşdırılması və ümumiləşdirilməsi;
- Xalqın intellektual imkanlarının inkişafında maarifin, elmin, kitabxana işinin mahiyyətinin əsaslandırılması və s.

Bir neçə maraqlı və təqdirəlayiq fakt.

Sovet hakimiyyətinin ən güclü dövründə – 1974-cü ildə nəşr etdirdiyi monoqrafiyasında A.Xələfov cəsarətli bir addım atır: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin mürtəcə rejim olması haqqında sovet təbliğat maşınının uydurduğu fikirlərin əksinə olaraq birinci demokratik respublika dövründə kitabxana işinin inkişafını təsdiqləyən bir sıra faktları üzə çıxarır. Hətta adının çəkilməsi belə o zamanlar qadağan olunan Məmməd Əmin Rəsulzadənin xalqın maariflənməsində kitabxanaların rolu və əhəmiyyəti ilə bağlı söylədiyi fikirlərdən sitatlər gətirir.

İkincisi, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda kitabxana işinin vəziyyətinə dair yanlış təsəvvür yaranan rus statistikasına tənqidi təhlil verir.

Üçüncüsü, 1919-cu ildə Azərbaycan kitabxanalarının kitabla təchiz olunmasında Türkiyənin köməyi barədə kəsərlər faktlar göstərir və s.

Xatırladaq ki, bütün bunlar sovet dövründə tədqiqatçıdan təkcə elmi prinsipiallıq deyil, eyni zamanda saf vətəndaşlıq qeyrəti tələb edirdi!..

XX əsrin 80-ci illərində A.Xələfovun elmi araşdırmalarının mühüm xüsusiyyətlərini belə ümumiləşdirə bilərik:

- İlk dəfə olaraq qədim dövrlərdə və orta əsrlərdə Azərbaycanda kitabxanaların yaranmasının tarixi köklərini araşdırması;

- Qədim Albaniya dövründən başlamış XVIII əsrədək kitabçılıq və kitabxanaçılıq işinin inkişaf mərhələlərini izləməsi;

- Ayrı-ayrı tarixi mərhələlərdə Azərbaycanda kitabxanaların yaradılmasının tarixi təcrübəsinə müntəzəm müraciət etməsi;

- Kitabxanaların inkişafını xalqımızın mənəvi mədəniyyətinin inkişafı ilə sıx əlaqədə öyrənməsi, varislik məsələsini diqqətdə saxlaması və s.

XX əsrin 90-cı illərində kitabxana işinin tarixi, nəzəriyyəsi və metodikasını sahəsində professor A.Xələfovun elmi-tədqiqat fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi şəraitində keyfiyyətə yeni tarixi biçimdə meydana çıxır. Alim bu dövrdə özünün çoxsahəli elmi və pedaqoji fəaliyyətini hüquqi, demokratik cəmiyyət quruculuğu şəraitində siyasi plüralizmin, informasiya azadlığının, milli və ümumbəşəri dəyərlərin ilkinliyinin nəzərə alınması əsasında kitabxana xidmətinin təşkilinin metodik problemləri ilə, şəxsiyyətin və

bütövlükdə cəmiyyətin intellektual və mənəvi inkişafında kitabxanaların rolu ilə sıx şəkildə bağlayır.

Professor A.Xələfovun "Müasir şəraitdə kitabxana işinin nəzəri və təcrübə metodoloji əsasları haqqında", "Müasir dövrdə kitabxanaların sosial funksiyaları" və başqa konseptual məqalələrində cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi və mədəni proseslərin elmi şəkildə dərklənməsi əsasında Azərbaycanda kitabxana işinin nəzəriyyə və təcrübəsinin inkişaf konsepsiyası hazırlanmışdır ki, bu da yeni cəmiyyətin reallıqlarını özündə hərtərəfli əks etdirir.

Sovet hakimiyyəti dövründə ölkədə kitabxana işinin inkişafının bir sıra cəhətlərini tənqid edən, onların informasiya təminatında oxucuların hüquq və azadlıqlarının məhdudlaşdırılması, kitabxanaların fəaliyyətində birtərəfli partiya və ideoloji istiqamət götürülməsi, kitabxana işinin idarə edilməsində inzibati-amirlik metodlarından istifadə olunması ilə bağlı olduğunu vurğulayan müəllif, bununla yanaşı, ötən illərdə qazanılmış uğurların nəzərə alınmasına etinasızlıq göstərilməsi barədə də xəbərdarlıq edir. Alimin fikrincə, tarixə məhəl qoymamaq, onu qiymətdən salmaq, onun ən dəyərli cəhətlərini götürməmək sonralar başlanılmaz səhv olur.

Professor A.Xələfovun 2001-2003-cü illərdə Azərbaycan dilində ilk dəfə nəşr etdirdiyi "Kitabxanaşünaslığa giriş" adlı 2 cildən 3 hissədən ibarət olan əsəri kitabxanaçılıq təhsili tarixində kitabxanaşünaslığa dair meydana çıxmış ilk dərslikdir.

Məlumdur ki, monoideologiyanın hökm sürdüyü Sovetlər İttifaqında bütün ictimai və humanitar elmlərin elmi-nəzəri və metodoloji əsası kimi marksizm-leninizm fəlsəfəsi qəbul edilmişdi. Bu dövrdə sinfilik və kommunist partiyalılıq prinsipinə əsaslanan qondarma "Sosialist kitabxanaşünaslığı" termini yaradılmışdı. Sosialist kitabxanaşünaslığı dünya kitabxanaşünaslığının təcrid olunmuş halda inkişaf edir, bilavasitə kommunist ideologiyasına xidmət göstərirdi. Sovet dövründə Azərbaycanda da kitabxanaşünaslıq sahəsində aparılan tədqiqatlar rus kitabxanaşünaslığının təsiri altında idi. Kitabxanaşünaslığın elmi-nəzəri və metodoloji əsasları Moskvada hazırlanırdı.

Azərbaycan Respublikası müstəqillik qazanan kimi postsovet respublikalarında fəaliyyət göstərən mütəxəssislərdən fərqli olaraq professor A.Xələfov uzun illər ərzində Sovet İttifaqının ali məktəblərində əsas fənn kimi tədris olunan "Ümumi kitabxanaşünaslıq" anlayışından cəsarətlə imtina etmiş, onu bu gün xarici ölkələrdə də uğurla qəbul edilən "Kitabxanaşünaslığa giriş" termini ilə əvəzləmişdir. Alim eyni zamanda "Kitabxana haqqında təlim" və "Kitabxana işi haqqında təlim" problemlərini tamamilə yenidən işləmiş, kitabxanaların yaranması, inkişafı, təkamülü, kitabxana işinin məzmunu və vəzifələri kimi mühüm məsələləri yeni dünyagörüşü, dünya kitabxanaşünaslığının müddəaları əsasında ümumiləşdirmişdir.

Professor A.Xələfov kitabxanaşünaslığın elmi-nəzəri və metodoloji

əsaslarını yenidən işləyərək kitabxanaşünaslıq fəlsəfəsi haqqında ilk dəfə elmi müddəalar formalaşdırmış, kitabxanaşünaslığın metodoloji əsasını dünya fəlsəfəsinin təşkil etdiyini əsaslandırılmış, fəlsəfənin elmi-nəzəri müddəalarının və kateqoriyalarının kitabxanaşünaslığa tətbiqi məsələsinə aydınlıq gətirmişdir. Maraqlı və tədqirəlayiqdir ki, yaxın və uzaq xaricdə ciddi müzakirə obyektinə çevrilmiş bu problemin həllinə A.Xələfov öz sanballı töhfəsini vermişdir. Belə ki, o, "Kitabxana fəlsəfəsi", "Kitabxana işi fəlsəfəsi", "Kitabxanaşünaslıq fəlsəfəsi" terminləri üzərində aparılan müzakirələrdə "Kitabxanaşünaslıq fəlsəfəsi" anlayışına üstünlük vermiş, beləliklə, rus alimləri Azərbaycan aliminin söylədiyi "Kitabxanaşünaslıq fəlsəfəsi" anlayışı həm kitabxana, həm də kitabxana işi problemlərini özündə birləşdirir, onu öyrənir, təhlil edir, elmi nəticələr çıxarır" fikri ilə razılaşmış, məhz bu təklifi elmi dövrüyyəyə daxil etmişlər.

Professor A.Xələfovun elmi yeniliklərindən biri də kitabxanaşünaslığın humanitar elmlər bölməsinə daxil edilməsidir. Məlumdur ki, sosialist kitabxanaşünaslığında və sovet elmi təsnifatında "Kitabxanaşünaslıq" ictimai elmlər bölməsində öyrənilirdi. Lakin A.Xələfov dünya kitabxanaşünaslığı təcrübəsinə əsaslanaraq kitabxanaşünaslığın ictimai elm deyil, humanitar elm olması fikrini irəli sürmüş və onu əsaslandırmışdır. Bu, kitabxanaşünaslıq aləmində çox mühüm yenilikdir.

Alim eləcə də kitabxanaşünaslığın ümumnəzəri və metodoloji problemlərini işləmiş, kitabxanaların sosial funksiyalarının inkişafını araşdırmış, cəmiyyətin intellektual inkişafı prosesində, insanların mədəni-mənəvi tərbiyəsində, təhsil prosesində kitabxanaların rolunu hərtərəfli araşdırmışdır.

Professor A.Xələfov ölkədə baş verən siyasi, iqtisadi, ideoloji dəyişmələrə uyğun olaraq dövrün tələbinə, milli deologiyaya müvafiq şəkildə kitabxanaşünaslığın elmi-nəzəri, metodoloji, fəlsəfi məsələlərini yenidən işləmiş, yeni təfəkkür tərzinə, dünya kitabxanaşünaslıq təcrübəsinə əsaslanaraq yeni inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirmişdir.

Bu baxımdan professor A.Xələfovun "Kitabxanaşünaslığa giriş" dərsliyinin məzmunu və mahiyyəti burada araşdırılan problemlərin əhəmiyyəti ilə şərtlənir ki, bu da dünyada müasir kitabxana-informasiya proseslərinin nəzəriyyə və təcrübəsi üçün olduqca vacibdir. Kitabda kitabxanaşünaslıq fikrinin inkişaf tarixinin aktual məsələləri, dünya informasiya məkanında kitabxanaların elmi, informasiya və sosial-mədəni missiyası da tədqiq edilmişdir. Kitabxanaşünaslığı kitabxana-informasiya proseslərinin və sosial kommunikasiyaların qanunauyğunluqları haqqında elm kimi şərh edən müəllif onun inkişafının tarixi və nəzəri cəhətlərini hərtərəfli açıqlayır.

"Kitabxanaşünaslığa giriş" dərsliyində kitabxanaşünaslığın başqa elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsinin və qarşılıqlı təsirinə əsas xüsusiyyətlərinin sistemli şəkildə aydınlaşdırılması müəllifin mühüm xidməti kimi qiymətləndirilə bilər.

Sovet kitabxanaşünaslığında lazımı səviyyədə işlənməmiş bu problemi professor A.Xələfov "Kitabxanaşünaslıq və fəlsəfə", "Kitabxanaşünaslıq və sosiologiya", "Kitabxanaşünaslıq və iqtisadiyyat", "Kitabxanaşünaslıq və riyaziyyat", "Kitabxanaşünaslıq və informatika", "Kitabxanaşünaslıq və psixologiya" adlı yeni bölmələrdə hərtərəfli araşdırmışdır.

Bütövlükdə professor A.Xələfovun çoxillik elmi tədqiqatlarının nəticələrini belə qruplaşdırmaq olar:

- Mədəniyyətşünaslıq, kitabxanaçılıq elmi və təcrübəsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən sanballı elmi müddəaların formalaşdırılması;

- Mədəniyyət və kitabxana işi quruculuğunun tarixi problemlərinin öyrənilməsi;

- Kitabxanaşünaslığın nəzəriyyəsinin və metodologiyasının müəyyənləşdirilməsi;

- Ali kitabxanaçılıq-bibliografiya, kitabşünaslıq və informasiya təhsili məsələlərinin öyrənilməsi, ümumiləşdirilməsi və konsepsiyasının yaradılması;

- Kitabxana işinin nəzəri-təcrübə və bir sıra digər aktual elmi problemlərinin həllinə dair tövsiyələrin və təkliflərin işlənilib hazırlanması və s.

Alimin kitabxanaşünaslıq elminə gətirdiyi yeniliklərdən biri də "Kitabxanaçılıq fəlsəfəsi", "Kitabxanaçılıq informatikası", "Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi", "Kitabxanaçılıq pedaqogikası", "Kitabxanaçılıq psixologiyası", "Kitabxana iqtisadiyyatı", "Kitabxanaçı peşəsi" kimi sahələrin formalaşdırılmasına, kitabxanaçı-informasioloq kadrların hazırlığının yaxşılaşdırılmasına, geniş profilli kitabxana işçilərinin hazırlanması istiqamətinə dair səmərəli ideya və təkliflər verməsidir. Bu isə öz növbəsində Bakı Dövlət Universitetində yeni ali təhsil sisteminin – bakalavriatura və magistratura pillələrinin əsasını təşkil etmişdir. O, eyni zamanda BDU-da kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq, kitabşünaslıq, və informatika üzrə bakalavr və magistr təhsilinin təşkilatçısı, bu istiqamətlərlə bağlı ixtisas fənlərinə dair tədris plan və proqramlarının əsas müəlliflərindən biridir. Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin magistraturasında dissertasiya tədqiqatları mövzularının işlənilib hazırlanması prosesi də məhz professor A.Xələfovun başçılığı ilə həyata keçirilir.

Ali təhsil sistemində tədris proseslərinin mahir bilicisi kimi tanınan professor A.Xələfov respublikamızda, eləcə də Bakı Dövlət Universitetində ali təhsilin yenidən qurulması və optimallaşdırılması ilə bağlı mühüm məsələlərin həllində yaxından iştirak edir və bu sahəyə öz sanballı töhfəsini verir. Görkəmli alimin yüksək ixtisaslı kitabxanaçı kadrlar hazırlanmasının xüsusiyyətləri və metodikası sahəsində orijinal ideyaları təcrübədə özünün uğurlu tətbiqini hələ 1984-cü ildə tapmışdır. Belə ki, Bakı Dövlət Universiteti Kitabxanaçılıq fakültəsinin fərdi tədris planının işlənilib hazırlanması və SSRİ Ali Təhsil Nazirliyi tərəfindən Sovet İttifaqının kitabxanaçılıq fakültəsi olan

bütün universitetləri üçün nümunəvi plan kimi təsdiq edilməsi məhz onun başçılığı ilə həyata keçirilmişdir.

Alimin elmi araşdırmalarında ali kitabxanaçılıq-bibliografiya təhsilinin tarixi və nəzəri problemləri mühüm yer tutur. Professor A.Xələfov uzun illərdən bəri kitabxana işinin tarixi və nəzəriyyəsi problemləri ilə yanaşı, mütəmən olaraq Azərbaycanda kitabxanaçılıq təhsilinin nəzəri və metodoloji məsələlərini hazırlayıb tətbiq etməklə də məşğuldur. O, bu istiqamətdə yazıb nəşr etdirdiyi çoxsaylı elmi məqalə və monoqrafiyalarında, habelə elmi məclislərdəki məruzə və çıxışlarında Azərbaycan Respublikasında ali kitabxanaçılıq təhsilinin müasir konsepsiyasının əsasını formalaşdırmışdır. Onun "Azərbaycanda kitabxanaçılıq təhsilinin inkişafı", "Azərbaycanda ali kitabxanaçılıq təhsili" monoqrafiyaları, çoxsaylı tədris-metodik materialları kitabxanaçılıq-informasiya təhsilinin, yüksək ixtisaslı mütəxəssislər hazırlanmasının konseptual cəhətdən həllinə ciddi təsir göstərmişdir.

Professor A.Xələfovun 2006-cı ildə nəşr etdirdiyi "XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanda kitabxana işinin inkişaf istiqamətləri (mülahizələr, təkliflər və proqnozlar)" monoqrafiyası müstəqillik illərində Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq fikrinin zirvəsidir. Həmin monoqrafiyada dünyada və Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq fikrinin inkişaf tarixi, kitabxanaşünaslığın nəzəriyyə, metodologiya və metodikasının əsasları, elmlər sistemində kitabxanaşünaslığın yeri, kitabxanaların bir sistem kimi struktur xarakteristikası, kitabxanaların tipologiyası, kitabxanaçılıq peşəsinin gələcəyi, bir sözlə, kitabxanaşünaslıq elminin inkişaf problemləri, müasir vəziyyəti və s. kimi aktual məsələlər əhatə olunmuşdur.

XXI əsrin əvvəllərində professor Abuzər Xələfovun xalqımızın mədəniyyət tarixinə verdiyi qiymətli töhfələrindən biri də 2004-2010-cü illərdə çap etdirdiyi 3 cildlik "Azərbaycanda kitabxana işinin tarixi" dərsliyi olmuşdur. Bütövlükdə 1000 səhifədən artıq olan bu əsərdə müəllif ilk dəfə olaraq qədim dövrlərdən XXI əsrin əvvəllərinə qədər Azərbaycanda kitab və kitabxanaların inkişafını tarixi mənbələr əsasında araşdırmış, mədəniyyətin mühüm tərkib hissələrindən biri olan kitabxanaların xalqımızın mədəni-mənəvi inkişafındakı yerini müəyyənləşdirə bilmişdir. Alim burada kitab və kitabxana tarixini mədəniyyət tarixinin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi təyin etmiş, onun metodologiyasını müəyyənləşdirmişdir.

Professor A.Xələfovun elmi yaradıcılığında ulu öndər Heydər Əliyevin elmi-nəzəri irsinin öyrənilməsi və təbliği mühüm yer tutur. Alimin "Heydər Əliyev. Bibliografik məlumat kitabı", "Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi", "Kitabxana işi sahəsində Heydər Əliyev doktrinası uğurlu davam edir" kimi sanballı kitabları bu baxımdan olduqca diqqətəlayiqdir. Bu mühüm əsərlər mütəxəssislərin diqqətini cəlb etmiş, həm elmi nəşrlərdə, həm də kütləvi informasiya vasitələrində çox yüksək qiymətləndirilərək, müəllifinə

şöhrət qazandırmışdır.

Professor A.Xələfovun ən mühüm keyfiyyətlərindən biri də dünyada baş verən obyektiv prosesləri dərinlən dərindən dərk etməsi və bu istiqamətdə yeniliyə doğru konkret addım atmasıdır. Dünyada global informasiyalasdırma prosesinin aktivləşdiyi bir zamanda A.Xələfov informasiya cəmiyyətinin tələblərinə uyğun olaraq BDU-da kitabxana işinin kompüterləşdirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etmiş, Elmi Kitabxananın fondunun elektron kataloqunun yaradılmasına başlanılmasını təklif etmişdir. BDU-nun rektoru, akademik A.Məhərrəmov bu təşəbbüsü bəyənmiş, beləliklə, 1999-cu ildə ölkəmizdə ilk dəfə olaraq Kitabxanaşünaslıq kafedrasının nəzdində "Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi" elmi tədqiqat laboratoriyasının yaradılması haqqında əmr imzalamışdır. Hazırda bu laboratoriya uğurla fəaliyyət göstərir.

Professor A.Xələfovun Azərbaycanın müstəqilliyi şəraitində apardığı tədqiqatlar nəticəsində ölkədə kitabxana-informasiya fəaliyyətinin strateji istiqamətləri, informasiya cəmiyyətinin vəzifələrinə uyğun yeniləşməsi, kitabxanaşünas-bibliograf peşəsinin yeni keyfiyyətləri və s. məsələlər ətrafı şərh edilmişdir. Bu tədqiqatlar mədəniyyət tarixinin müəyyən məhəllələrini öyrənmək baxımından çox qiymətlidir. Beləliklə, Azərbaycan mədəniyyət tarixi istiqamətində əldə etdiyi mühüm elmi nəticələr, müasir tarix elminin aparıcı alimləri arasında xüsusi nüfuz sahibi olması A.Xələfovun yüksək reytingə malik olduğunu sübut edən əsas amillərdəndir.

Professor A.Xələfov novator alimdir. Dünyanın informasiya proseslərində son 20 ildə baş verən transformasiya, tətbiq olunan yeni kommunikativ texnologiyalar alimin yeni tədqiqatlarında öz əksini tapmış, kitabxanaşünaslıq praktikasında həyata keçirilən keyfiyyət dəyişiklikləri bu tədqiqatlarda əsaslandırılmış, yeni informasiya dövrünün konsepsiyası yaradılmışdır.

Professor A.Xələfovun kitabxanaşünaslıq elminə gətirdiyi ən mühüm yeniliklərdən biri də bu sahənin fəlsəfəsinin və sosiologiyasının işlənilməsi və hazırlanmasıdır. Xatırlatmaq yetər ki, məşhur ABŞ alimi Cek Şira hələ 70-ci illərin əvvəllərində "kitabxana işinin sosial əsasları" əsəri – kitabxana və cəmiyyət problemi üzərində işləyərkən Sovet İttifaqının sərt ideoloji məkanında bu problemin sosialist ideologiyasına uyğun şəkildə hazırlanması Moskvanın bir neçə aparıcı tədqiqat institutuna tapşırılmış, amma nəticə o qədər də ürəkaçan olmamışdı.

Azərbaycan alimi Abuzər Xələfov isə müstəqillik illərində hər hansı ideoloji təsirlərdən uzaq dayanaraq bu mühüm problemi tədqiq etməyə başladı, kitabxanaşünaslığın fəlsəfi, sosial, milli psixoloji problemlərinə öz münasibətini bildirdi, özünün 80 illik yubileyinə yadigarlığının zirvəsi sayıla biləcək "Kitabxana və cəmiyyət" adlı sanballı monoqrafiyası ilə gəldi. Dünya kitabxanaşünaslıq elminə dəyərli töhfə olan bu fundamental əsərin 2011-ci ildə Bakıda nəşr edilməsi bütövlükdə elmsünaslığımızın nailiyyətidir.

Professor A.Xələfov Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq elmi sahəsində yüksək səviyyəli mütəxəssis kadrların hazırlığında da əvəzsiz rol oynamışdır. O, kitabxanaşünaslıq və mədəni quruculuq sahəsində geniş tədqiqatlar apararaq, onu yeni müddəalarla zənginləşdirən, xarici ölkələrdə qiymətləndirilən elmi məktəb yaratmağı bacarmışdır. Onun elmi rəhbərliyi ilə ölkəmizdə kitabxanaşünaslıq sahəsində 1 elmlər doktoru, 15 fəlsəfə doktoru hazırlanmışdır. Demək olar ki, respublikamızda fəaliyyət göstərən bütün kitabxanaşünas-bibliograf və kitabşünas alimlər Abuzər Xələfov elmi məktəbinin yetişdirməsidir. Tanınmış alim eyni zamanda 25 nəfər elmlər namizədi və elmlər doktorunun hazırlanmasında elmi məsləhətçi və ya opponent kimi xüsusi fəallıq göstərmişdir.

Professor A.Xələfov uzun illər ərzində Moskva şəhərində fəaliyyət göstərən doktorluq dissertasiyalarının müdafiəsi üzrə vahid ixtisaslaşdırılmış şuranın üzvü kimi də səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. O, başqa ölkələrdə mədəniyyət, kitabxana işi quruculuğu, kitabxanaşünaslıq tarixi və nəzəriyyəsi problemləri üzrə müdafiə edilmiş bir çox namizədlik və doktorluq dissertasiyalarının opponenti, müdafiə şuralarının üzvü kimi milli kitabxanaşünaslıq elminizi uğurla təmsil etməyi bacarmışdır.

Professor A.Xələfov tələbələrini elmi dünyagörüşlərinin genişləndirilməsi, peşə hazırlığının təkmilləşdirilməsi, kütləvi, elmi və xüsusi kitabxanaların iş təcrübəsi ilə ixtisas təhsilinin qarşılıqlı əlaqəsi, mexanikləşdirmə və avtomatlaşdırma vasitələrinin kitabxana proseslərinə tətbiq edilməsi kimi mühüm məsələlərlə əlaqədar bir sıra təşəbbüslər irəli sürmüş, onların həyata keçirilməsi üçün əməli fəallıq göstərmiş, uğurlu nəticələr qazanılmasına nail olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri, əməkdar elm xadimi, professor Məsim Mərdanov onu belə xarakterizə edir: "Professor Abuzər Xələfov Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq elminin yaradıcısı, bu sahədə elmi məktəb yaratmış tanınmış alim, bacarıqlı elm və təhsil təşkilatçısıdır. İftixar etməli haldır ki, Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq nəzəriyyəsinin elmi əsası A.Xələfov tərəfindən qoyulmuş, ölkəmizdə kitabxana işinin tarixi və inkişaf perspektivlərinə həsr edilən araşdırmaları ilə vətənimizdə mədəniyyət tarixinin nəzəriyyə və təcrübəsini zənginləşdirmişdir".

Bu məqamda Bakı Dövlət Universitetinin rektoru, Əməkdar elm xadimi, akademik Abel Məhərrəmovun bir neçə il bundan əvvəl yazdığı fikirlər yerinə düşür: "Azərbaycanda opera, dramaturgiya, mətbuatın öz baniləri olduğu kimi, cəsarətlə deyə bilərik ki, kitabxanaşünaslıq elminin də banisi məhz Abuzər Xələfovdur. Abuzər Xələfov 1962-ci ildən Azərbaycanda müstəqil Kitabxanaçılıq fakültəsinin yaradıcısı və ilk dekani olaraq kitabxanaşünaslıq elminin təşəkkülünə, onun daha da inkişaf edib möhkəmlənməsinə necə çalışmışsa, bu gün də eyni həvəslə fəaliyyət göstərir".

Professor A.Xələfov 1970-1980-ci illərdə nəşr edilmiş BDU-nun elmi əsərlərinin "Kitabxanaşünaslıq-bibliografiya" seriyasının redaktoru kimi fəaliyyət göstərmişdir. Bu seriya Azərbaycanda kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq elmlərinin inkişafında müstəsna rol oynamış, seriyanın 20 nömrəsi nəşr edilmiş, burada 85,5 çap vərəqi həcmində 171 məqalə dərc edilmişdir.

Əmək və müharibə veteranı olan professor A.Xələfovun Vətən və cəmiyyət qarşısındakı, elm, mədəniyyət və təhsilin inkişafındakı xidmətləri dövlət orqanlarının bir sıra mükafatları ilə dəyərləndirilmişdir. O, 1969-cu ildə kadr hazırlığı sahəsində xidmətlərinə görə "Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi" fəxri adına, 2001-ci ildə isə kitabxanaşünaslıq elminin inkişafında böyük xidmətlərinə görə "Əməkdar elm xadimi" fəxri adına layiq görülmüş ilk kitabxanaşünas alimidir.

Prezident təqaüdüçüsü olan professor A.Xələfov hazırda Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyətinin fəxri prezidenti, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Vahid Elmi-Metodik Şurasının "Kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq" bölməsinin sədri, BDU-nun Böyük Elmi Şurasının üzvü, BDU-nun Ağsaqqallar Şurasının sədri, BDU-nun Nəşriyyat Şurasının sədri, "Kitabxanaşünaslıq və informasiya" elmi-nəzəri və təcrübə jurnalının təsisçisi və baş redaktorudur. O, müstəqillik illərində respublikamızın və BDU-nun elmi-tədris həyatında yaxından iştirak etmiş, "Kitabxana işi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununu hazırlayan işçi qrupunun rəhbəri, Təhsil Qanununu hazırlayan işçi qrupunun üzvü, Bakı Dövlət Universitetinin Nizamnaməsini hazırlayan komissiyanın üzvü olmuşdur. Alim həmçinin təcrübəli ali təhsil işçisi kimi tədris müəssisələrində islahatların keçirilməsi prosesində fəallıq göstərmiş, 1997-ci ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyində ali "Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya" istiqaməti və ixtisası üzrə Dövlət Standartlarını hazırlayan işçi qrupunun rəhbəri olmuşdur.

Professor A.Xələfov BMT yanında Beynəlxalq İnfomasiyalaşdırma Akademiyasının həqiqi üzvü – akademiki seçilmişdir. Dünyanın bir sıra dövlət başçılarının, görkəmli mütəxəssislərin, elm və mədəniyyət xadimlərinin də həmin beynəlxalq miqyaslı qurumun üzvü olması Azərbaycan aliminin dünyada tanınmasını bir daha təsdiq edən mühüm faktlardan biridir.

2011-ci ilin dekabrında Azərbaycanın görkəmli kitabxanaşünas alimi professor Abuzər Ali oğlu Xələfovun 80 yaşı tamam oldu. Yubileyin respublika səviyyəsində təntənəli şəkildə keçirilməsi məqsədi ilə təhsil naziri M.Mərdanov, mədəniyyət və turizm naziri Ə.Qarayev, Bakı Dövlət Universitetinin rektoru A.Məhərrəmov xüsusi əmrlər vermiş, müəyyən tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Yubiley ərəfəsində Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində A.Xələfova həsr olunmuş "İnformasiya cəmiyyəti şəraitində Azərbaycanda kitabxanaşünaslığın müasir problemləri" mövzu-

sunda elmi konfrans, ölkəmizin 15-ə yaxın elm, təhsil, mədəniyyət ocağında kitabxana ictimaiyyətinin və BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi məzunlarının A.Xələfovla görüşü keçirilmiş, A.Xələfovun elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyətinə həsr olunmuş kitab sərgisi və fotostend təşkil edilmiş, müxtəlif televiziya kanallarında, radio dalğalarında verilişlər hazırlanmış, Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Şirkəti A.Xələfovun elmi-pedaqoji fəaliyyəti ilə bağlı sənədli film çəkmiş, 50-yə yaxın qəzet və jurnalda, o cümlədən "Azərbaycan", "Azərbaycan müəllimi", "Bakı Universiteti" və başqa qəzetlərində yubileyə bağlı məqalələr dərc olunmuş, 2011-ci il dekabrın 25-də isə BDU-nun akt zalında təntənəli yubiley iclası keçirilmişdir. Bundan başqa, professor A.Xələfovun elmi-pedaqoji fəaliyyətinə həsr edilmiş bir sıra kitablar, Azərbaycanın görkəmli elm və mədəniyyət xadimlərinin prof. A.Xələfov haqqında ürək sözlərindən ibarət məcmuə, eləcə də A.Xələfovun 1990-2011-ci illərdə dövrü mətbuatda dərc etdirdiyi yazıları əhatə edən "Məqalələr toplusu", "Kitabxana və cəmiyyət" adlı fundamental monoqrafiyası, "Abuzər Xələfov. Bibliografik məlumat kitabı", alimə həsr olunmuş "80 yaşın ucalığı" kitabı, "Kitabxanaşünaslıq və informasiya" elmi-nəzəri və praktik jurnalının xüsusi nömrəsi hazırlanmış nəşr edilmişdir. Ümumiyyətlə, professor A.Xələfovun 80 illik yubiley təntənələri respublikamızda əsl bayram ahəvası yaratmışdır.

Beləliklə, Azərbaycan mədəniyyət tarixi istiqamətində əldə etdiyi mühüm elmi nəticələr, müasir tarix elminin aparıcı alimləri arasında xüsusi nüfuz və söz sahibi olması professor A.Xələfovun yüksək reytingə malik olduğu sübut edən əsas amillərdəndir.

Dahi İbn Sina çox gözəl deyirdi ki, dünyada insan üçün elmdən daha yaxşı dost yoxdur. Elm dövlətdən də yaxşıdır, çünki dövləti sən saxlamalısan, elm isə səni saxlayır. Bu baxımdan Abuzər müəllim alimliklə müəllimliyi, insanlıqla ziyalılığı, müdrikliklə aqilliyi qoşalaşdıran, birləşdirən, zirvələşdirən şəxsiyyətlərdəndir.

Ömrünün müdriklik və kamillik dövrünü yaşayan dəyərli kitabxanaşünas alimimiz professor Abuzər Xələfova möhkəm cansağlığı və uğurlar arzulayırıq! İnanırıq ki, təkcə Azərbaycanda deyil, eləcə də yaxın və uzaq xarici ölkələrdə yaxşı tanınan professor Abuzər Xələfov bundan sonra da kitabxanaşünaslıq elmini yeni-yeni sənballı əsərləri ilə daha da zənginləşdirəcəkdir.

BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin canlı salnaməsi olan, ali kitabxanaçılıq təhsilinin təşkilatçılarından və müstəqil kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin yaradıcılarından biri kimi böyük nüfuz qazanan görkəmli alimimizə möhkəm cansağlığı və yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayırıq!

ƏDƏBİYYAT

1. Abuzər Xələfov: Biblioqrafik məlumat kitabı / Tərt. ed. S.Sadıqova, Ş.Tahirqızı. – Bakı, 2001, 226 s.
2. Abuzər Xələfov: Biblioqrafik məlumat kitabı / Tərt. ed. S.Sadıqova. – Bakı, 2006, 142 s.
3. Abuzər Xələfov: Biblioqrafik məlumat kitabı / Tərt. ed. S.Sadıqova. – Bakı: "Nağil Evi" Nəşriyyatı, 2011, 342 s.
4. Aslan K. Elm və təhsil fədəisi: Monoqrafiya (Prof. A.Xələfovun 75 illiyinə həsr olunur). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2006, 240 s.
5. Xələfov A.A. Biblioqrafiya / Tərt. ed. R.Kazımov, E.Bədəlov. – Bakı, 1987, 98 s.
6. Xələfov A.A. Azərbaycanda kitabxanaçılıq təhsilinin inkişafı. – Bakı: Maarif, 1987, 132 s.
7. Xələfov A.A. Azərbaycanda ali kitabxanaçılıq təhsili. – Bakı, 1998, 124 s.
8. Xələfov A. Kitabxanaşünaslığa giriş: Dərslük (3 hissədə. H.1. Kitabxanaşünaslığın nəzəri əsasları; H.2. Kitabxana haqqında təlim). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2001, 400 s.
9. Xələfov A.A. Kitabxanaşünaslığa giriş: Dərslük (3 hissədə. H.3. Kitabxana işi haqqında təlim). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2003, 314 s.
10. Xələfov A.A. Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi: Monoqrafiya. – Bakı: Azər nəşr, 2006, 312 s.
11. Xələfov A.A. Azərbaycanda kitabxana işinin tarixi: Dərslük (3 cilddə. I c. Ən qədim dövrlərdən XX əsrə qədər). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2004, 328 s.
12. Xələfov A.A. Azərbaycanda kitabxana işinin tarixi: Dərslük (3 cilddə. II c. XX əsrin birinci yarısında Azərbaycanda kitabxana işi). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2007, 552 s.
13. Xələfov A.A. Azərbaycanda kitabxana işinin tarixi (Dərslük. 3 hissədə. III c. XX əsrin ikinci yarısında və XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanda kitabxana işinin tarixi). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2010, 434 s.
14. Xələfov A.A. XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanda kitabxana işinin əsas inkişaf istiqamətləri (mülahizələr, təkliflər, proqramlar). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2006, 106 s.
15. Xələfov A.A. Məqalələr toplusu. – Bakı, Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2011, 464 s.
16. Xələfov A.A. Kitabxana və cəmiyyət. – Bakı: Azər nəşr, 2011, 308 s.
17. Kitabxanaşünaslıq və informasiya: Elmi-nəzəri və praktik jurnal (Əməkdar elm xadimi, professor Abuzər Xələfovun 80 illik yubileyinə həsr olunmuş xüsusi nömrə). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2011, №3 (6), 168 s.
18. Mənalı ömür yolu: Abuzər Alı oğlu Xələfov (Anadan olmasının 70, elmi-pedaqoji fəaliyyətinin 50 illiyinə həsr edilir) / Tərt. ed.: K.Aslan, M.Bağirov. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2001, 230 s.
19. Müdriklik və alimlik zirvəsi: Elmi məqalələr toplusu (Prof. A.Xələfovun anadan olmasının 70, elmi-pedaqoji fəaliyyətinin 50 illiyinə həsr edilir) / Tərt. ed.: K.Aslan, R.Kazımov. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2001, 138 s.
20. Professor Abuzər Xələfov – 70. ("Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya" elmi-nəzəri və təcrübi-metodik jurnalının xüsusi buraxılışı). – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2001, №1, 148 s.

21. 80 yaşın uralığı: Azərbaycan Respublikasının görkəmli elm və mədəniyyət xadimləri prof. A.A.Xələfov haqqında: Məqalələr məcmuəsi. – Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2011, 228 s.

Historical mission of professor Abuzar Khalafov in formation of library of science and in development higher library education in Azerbaijan

K.İ.Aslan

Summary

In the article was given the role of professor Abuzar Khalafov in the organization of higher education and in shaping the national library science in the second half of the twentieth century and in the years of independence in Azerbaijan. The historic mission of well-known scientists in the formation of Library Science and the development of higher education in Azerbaijan is based on the specific facts.

Keywords: higher library education, library science, librarian-information, professor Abuzar Khalafov, Baku State University, the library-information faculty.

Историческая миссия профессора Абузара Халафова в формировании библиотековедения и в развитии высшего библиотечного образования в Азербайджане

K.И.Аслан

Резюме

В статье отражено роль профессора Абузара Халафова в организации высшего образования и в формировании национальной библиотековедения во второй половине XX века и в годы независимости в Азербайджане. Историческая миссия известного ученого в формировании библиотековедческой науки и в развитии высшего образования в Азербайджане основана на конкретных фактах.

Ключевые слова: высшее библиотечное образование, библиотековедение, библиотекарь-информациолог, профессор Абузар Халафов, Бакинский Государственный Университет, библиотечно-информационный факультет.